

Релевантни податоци за земјата

- Загубите и истекувањата на еден начин или друг (неприходувана вода) изнесуваат повеќе од 60% од водата што се користи од комуналните услуги. Ова е висока вредност (30% е разумна ЕУ одредница).
- 7 од 17 анализирани јавни комунални претпријатија (ЈКП) во Проектот за реформи во секторот за води на централно ниво не ги мерат редовно и стандардизирано загубите на вода. Само едно ЈКП има неприходувана вода под 30%, 4 ЈКП меѓу 31 – 50% и дополнителни 4 ЈКП меѓу 51 – 70%. Речиси ниту едно од 17-те анализирани ЈКП целосно не ги надоместуваат трошоците за обезбедување на водните услуги. Неприходуваната вода на дополнителни 12 пилот ЈКП од Проектот за реформа во секторот за води на локално ниво варира меѓу 45 – 81%.
- 83% од интервјуираните испитаници во истражувањето спроведено во 2014 сметаат дека е оправдано редовното плаќање на сметка за поквалитетен канализациски систем кој вклучува пречистување на отпадни води.

Релевантни податоци за земјата

- Ниските тарифи, недоволната стапка на наплата, и обврските на комуналните претпријатија да плаќаат ДДВ за обезбедени услуги кои не се платени од корисниците, води кон недостаток од приходи, што резултира во неспроведување на одржувањето и поправките и во немање можност да се подобри и прошири инфраструктурата. Како резултат, постојната инфраструктура за вода е во лоша состојба.
- Од долгорочен аспект, новиот тарифен систем ќе ја подобри ситуацијата со собирањето на отпадните води. 92.5% од интервјуираните домаќинства го користат истиот систем за испуштање на отпадни води од одржување лична хигиена, миенење и готвење, и отпадни води од тоалети. Само 6% (4% во средни и 10% во големи општини) користат различни системи за испуштање.

Насока за понатамошен напредок - ВРВНИ приоритети за успешни реформи

- ✓ Намалување на неприходуваната вода
- ✓ ГИС мапирање на основните средства и усогласување на техничките и сметководствените инвентари
- ✓ Модернизација на мрежното зонирање и оперативниот мониторинг, управување и контрола
- ✓ Редовни истражувања на задоволството кај потрошувачите и подготвеноста за плаќање
- ✓ Воведување на сметководство по трошковни центри
- ✓ Воспоставување на систем за надоместување на трошоци за водни услуги преку спроведување на ново законодавство за тарифи за водни услуги
- ✓ Финансиско и организациско реструктурирање на јавните комунални претпријатија кои обезбедуваат водни услуги
- ✓ Интензивно обезбедување на ресурси за рехабилитација на системите за снабдување со вода за пиење и канализациските системи и изградба на пречистителни станици за отпадни води и поврзана инфраструктура

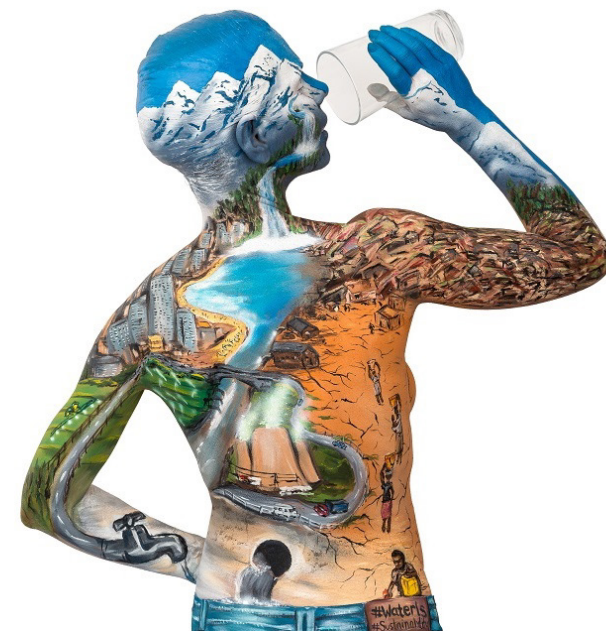

Проектот е финансиран од Европската унија

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Нирас и партнерите од конзорциумот и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

Светски ден на водите 2017

Реформи во Секторот Води на Централно Ниво

ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СВЕТСКИОТ ДЕН НА ВОДИТЕ

22 Март 2017

Проектот е финансиран од Европската унија

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Нирас и партнерите од конзорциумот и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

"И покрај нејзиното врвно значење, водата како сектор генерално не го добива вниманието кое го заслужува. Водата е клучна за опстанокот на луѓето, животната средина и економијата",
Бан Ки-мун, поранешен Генерален секретар на ОН

Светскиот ден на водите, што се одржува на 22 март секоја година, се однесува на преземање активности за прашања поврзани со водите. Во 2017, темата е отпадни води, а кампањата „Зошто отпадни води?“ се однесува на намалување и повторно користење на отпадните води. Целта за одржливиот развој 6.3 бара од нас до 2030 г. да „го подобриме квалитетот на водата преку намалување на загадувањето, елиминирање на фрлањето отпад и минимизирањето на испуштањето на штетни хемикалии и материјали, притоа преполовувајќи го соодносот на непечистена отпадна вода и значително зголемувајќи го рециклирањето и безбедната повторна употреба во глобални рамки“.

Вода – Зошто да се грижиме?

Податоци од ОН

- 663 милиони луѓе сè уште немаат квалитетни извори на вода за пиење.
- До 2050, блиску до 70% од светската популација ќе живее во градовите, споредено со сегашните 50%. Во моментот, повеќето градови во земјите во развој немаат соодветна инфраструктура и ресурси за ефикасно и одржливо да управуваат со отпадните води.
- Во глобални рамки, повеќе од 80% од отпадната вода која ја генерира општеството повторно истекува во екосистемот без да се пречисти или повторно да се користи.
- 1.8 милијарди луѓе користат извор на вода за пиење контаминирани со фекалии, поради што се под ризик да заболат од колера, дизентерија, тифус и полио. Небезбедната вода, несоодветната санитација и хигиена предизвикуваат околу 842.000 смртни случаи секоја година.

„Соодветното управување со водите често се смета за трошок. Но, во реалност секогаш е одлична инвестиција... Во моментот, на годишно ниво, околу 1 милијарда кубни метри пречистена урбана отпадна вода повторно се користи. Но, овој волумен претставува помалку од 0.5% од годишното искористување на слатките води во ЕУ. Потенцијалот на ЕУ, главно во јужна Европа, изнесува 6 милијарди кубни метри – што е шест пати повеќе од сегашната стапка“, Кармену Вела, Комесар на ЕУ за животна средина, поморски прашања и рибарство

Што прави ЕУ во земјата?

ЕУ го подржува секторот за води во земјата преку обезбедување помош за подобро и интегрирано управување со водите и развој на инфраструктура за пречистување на отпадните води. Во тек се бројни активности за креирање на соодветна правна и институционална средина, изготвување на техничка документација, градежни работи, набавки, градење на капацитети на локално и централно ниво и програмирање на идната помош. Главната цел е да се има чиста подземна вода, реки и езера, и да се обезбедуваат добри водни услуги за граѓаните преку подобрување на собирањето и пречистувањето на отпадните води во општините и преку намалување на негативното влијание врз квалитетот на водата, природата и здравјето. Со помошта на ЕУ, која се обезбедува преку три проекти кои взаемно се дополнуваат и подржуваат, се воспоставува нов систем за економска регулација и утврдување на тарифи и цени за водни услуги. Голем број комунални претпријатија (29) се поддржани во нивните повеќегодишни планирања на работењето и прилагодување на тарифите, организациското и финансиското реструктурирање и подобро обезбедување на водните услуги. Се продолжува со изготвувањето на Националната студија за води и Планот за инвестиции со цел да се помогне на земјата да ги постигне европските стандарди за вода. Една од главните цели е да се заштити животната средина од негативното влијание на урбаните отпадни води и да се обезбеди безбедна вода за пиење за сите граѓани, по достапна цена.

